

NATURBASERT SONE

Webinarserie

kl. 11.00-11.45

Lær mer om naturbaserte
og blågrønne løsninger
for klima og miljø

NIVA

Samarbeid for løsninger – Løsninger for samarbeid

Forskning skal være **samfunnsnyttig** ... og løsninger skal kunne brukes i praksis!

Det krever:

- ▶ Felles forståelse av problemet
- ▶ Samskapning av løsninger
- ▶ Lytte til og lære fra hverandre
- ▶ Finne gode samarbeidsformer

LOD-tiltak som virker,
virker av og til,
og ikke i det heletatt
12. råd for å lykkes...

Bent C. Braskerud
Oslo Vann- og Avløpsetat

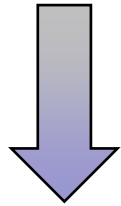
NIVA 21. april 2022

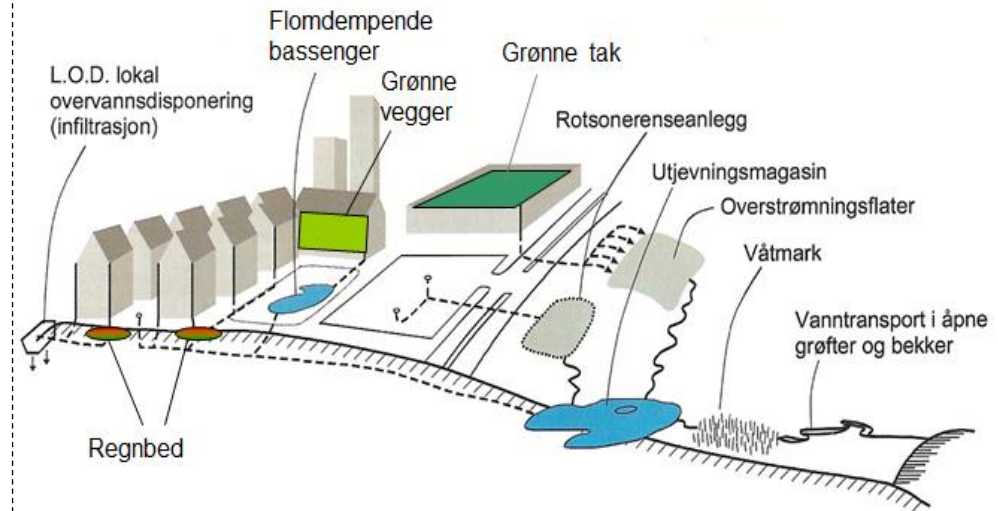
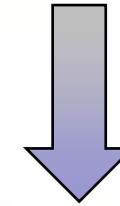
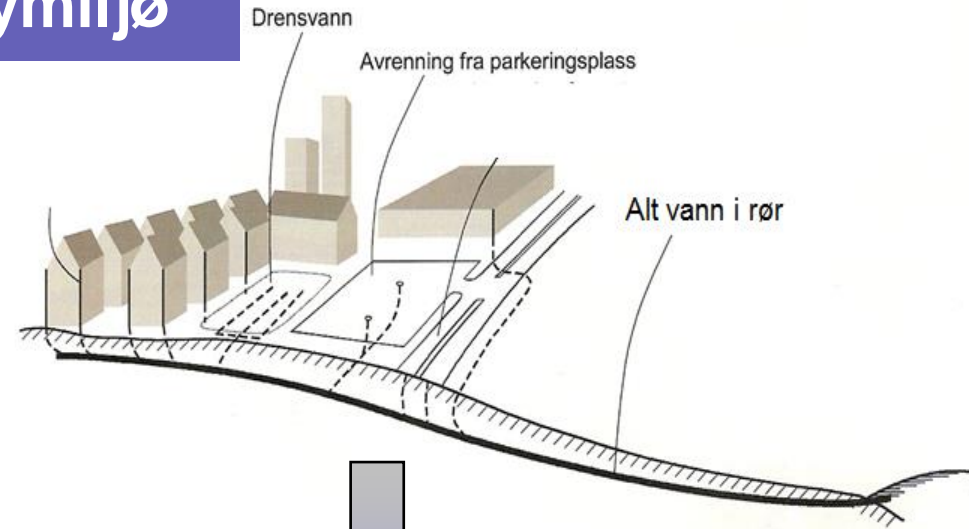
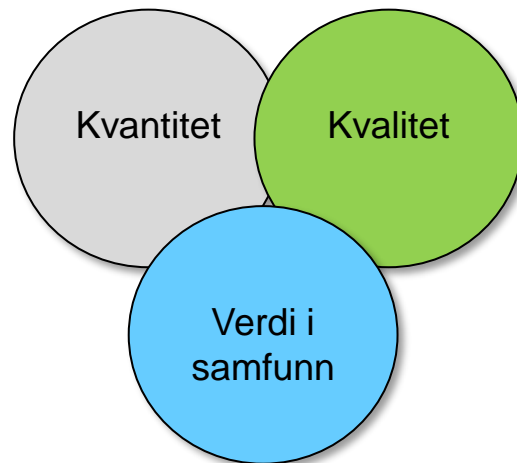
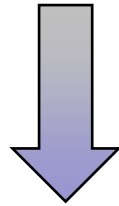
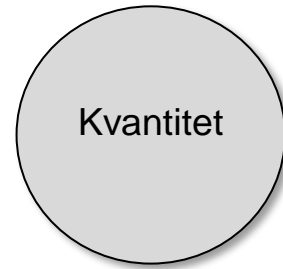

Fra ett grått til ett blågrønt bymiljø

Grå
løsninger

Blågrønne
løsninger

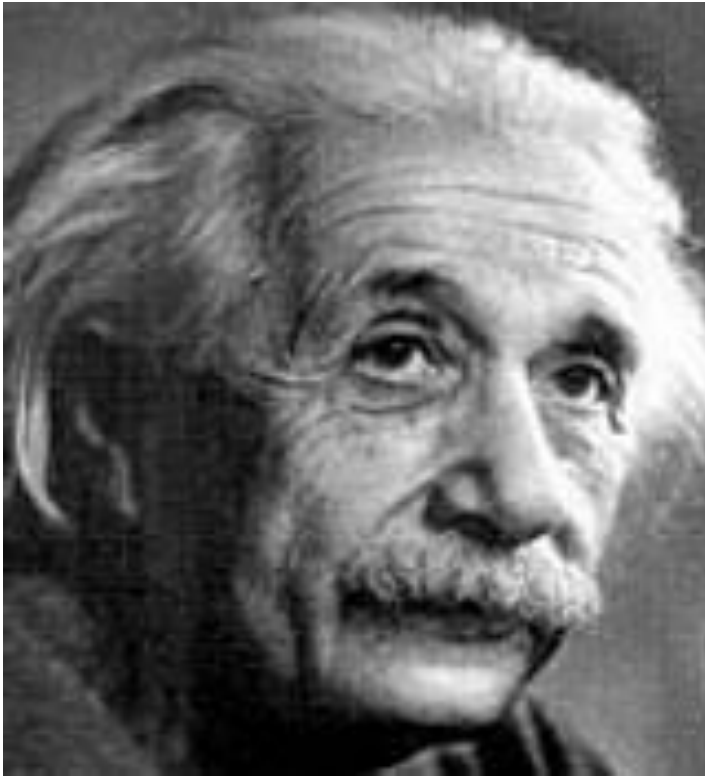
Hvor renner vannet?

Oslo

Figur omarbeidet fra
Norsk Vann Rapport 162/2008

”Dagens problem kan ikke løses gjennom at vi tenker på samme måte som når vi skapte dem.”

(Albert Einstein)

Tenk tre trinn =>

En praktisk hjelp til utbyggere

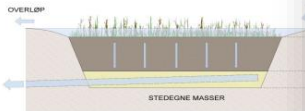
TESTEDE TILTAK

Regnbed for lokal flomdemping

Forfattere: Bent Braskerud (Vann- og Avløpsstaten), Kim H. Paus (Asplan Viak)

Regnbed er et fleksibelt tiltak for lokal disponering av overflødig vann som en beplantet forsening i tørreget der vannet flater og infiltrerer til grunnen eller overvannsnettet. Gjennom reduksjon av avrenningen hindres skadelig oversvømmelse gjennomgår grunnprinsippene for utforming av regnbed basert på nasjonale og norske erfaringer av slike, og mulige fordelene

Et regnbed (eng. *Rain gardens* og *bioretention*) er et LOD-tiltak (*Lokal OvervannDisponering*), der hoved hensikten er å holde overvann tilbake helt eller midlertidig. Overvann kan komme fra bustak, gårdplasser, P-areal og vegger. Anlegget er utformet som en vegetert/beplantet forsening i tørreget der vann holdes tilbake på regnbodoverflaten før filtermedium. Et regnbed vann, har ikke et permanent og har et rikt vegetativt areal og generell oppbygging av

Figur 1. Regnbed på leirjord, med

TESTEDE TILTAK

Grønne tak for flomdemping

Forfattere: Bent C. Braskerud (Vann- og Avløpsstaten, Oslo Kommune)

Fortetting av byer og utbygging av tettsteder øker andelen nedbørsfeltene. Tette flater øker avrenningen fordi muligholdingen av vann i jord og vegetasjon avtar. Bruk av vegetasjon kan erstatte noe av den tapte infiltrasjonen til grunnen avrenningen fra tak etter styrtregn. Grønne tak vil i tillegg til byens grønnsstruktur og øke den estetiske opplevelsen av bo i by.

Grønne tak (eng. *green roofs*) er en eldgammel teknologi i Norge. Taktekkning med tøy og grass går hand i hånd av år tilbake i norsk byggekikk. I moderne tid er det imidlertid utviklet nye taktyper, og vi deler i dag grønne vegetasjonsdekkede tak i tre hovedgrupper:

Ekstensiv tak er ofte dominert av sedamarter (bergknappfamilien), som tåler mye tørke og næringsfattig jord/vekstmedium. Vekta til ekstensive tak kan variere fra 40-130 kg/m² i vannmettet tilstand. Tykkelsen på vekst-mediet er opp til 10 cm. Vedlikeholdet er lite, 1-3 ettersyn årlig (foto 1-3).

Intensiv tak eller takhager, kan i prinsippet inneholde de fleste arter, og krever mye stikk, slik som park- og hageanlegg på bakkenivå. Vekta varierer fra 240-900 kg/m², avhengig om busker og trær benyttes. Takhager vil i praksis kun anlegges på nybygg tilpasset bruk og vekt.

Semi-intensiv tak kommer i tykkelsen på vekstmediet mangfoldig er større enn tilhører denne gruppen.

Foto 1. Hvitbergnapp. Se

Bilde med 3 frakoblede takreiner

ANLAGTE TILTAK

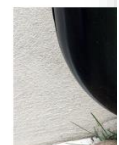
FLOMDEMPE I SMÅ NEDBØRFELT FRAKOBLING AV TAKNEDLØP

Forfattere: Bent C. Braskerud og Anne Maria Pileberg, Vann- og avløpsstaten og Ole Petter Skalleberg

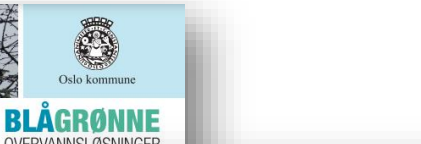
Hvis du har bolig der tak- og overflatevann føres inn på en rør eller drenering, kan kjelleroversvømmelser oppstå hos laget. Avløpsrør er ikke beregnet på håndtering av styrt regn. Vann kan også føre til at urensset kloakk føres strender. Dette faktaarket beskriver frakobling av taknedløp og ulemper ved tiltaket når vannet føres ut på overflaten.

Håndtering av tak- og overflatevann
Hovedregelen i Oslo kommune har vært og er at abonnentene ikke skal føre tak- og overflatevann inn på avløpsnettet. Dette fremgår av abonnementsbetingelser ved tilknytning til kommunens vann- og avløpsledninger (avløpsrør), inntatt i «Sanitærreglementet for Oslo»:

«Takkvann og overflatevann skal som hovedregel infiltreres i grunnen eller fordrøyes, og må derfor ikke tilføres kommunens ledninger uten avtale med Vann- og avløpsstaten». Dette er også i tråd med Oslo kommunes strategi for overvannshåndtering som ble vedtatt i enstemmig av Oslo bystyre den 5. februar 2014.

Bilde 1. Frakobling av tak- og overflatevann gir muligheter for en

ANLAGTE TILTAK

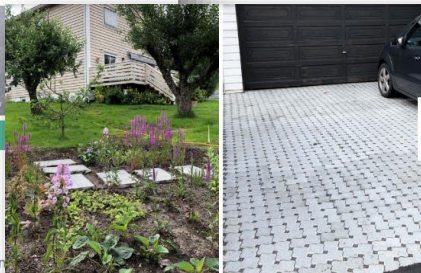
Vadi - byens grønne vannveier

Forfattere: Søren Gabriel (Orbicon), Louise Fil (SLA)

Vadier utformes som en grønn groft og kan ivareta alle trinn i strategien. Mindre regn fra det tilstøtende nedbørsfeltet infiltrerer, regn fordrøyes og ekstremt regn avledes trygt på overflaten. Vadi er effektiv rensing av vannet. Vadier kan utformes og byromselementer med estetisk og biologisk verdi både i grønt langs veier.

Vadiens funksjon
Vadier (eng. *swales*) utformes som grønne grøfter som kan håndtere regnvann fra alle typer av overflater. For normale nedbørshendelser fungerer vadier som et lokalt grønt infiltrasjonsanlegg, hvor regnvann forsikkes inn til det infiltreres gjennom det øverste jordlaget. Rensingen av regnvann skjer ved nedsving gjennom grunnen, hvor jorden virker som et filter som holder partikler og miljøgifter tilbake. Vegetasjonen i vadien er med på å sikre infiltrasjonsveien og den biologiske aktivitetens som nedbryter olje og andre organiske forurensninger.

Eksempler på vadier til håndtering av veivann i skrående terreng. Overfluskantene siler av vannet under normal regn infiltrerer og strømmer først på overflaten i forbindelse med ekstrem nedbør. Hamarøy, Tykkland. Foto: Orbicon

ANLAGTE TILTAK

Grefsen - overvannstiltak i småhusbebyggelse

Forfattere: Bent C. Braskerud (VAV) og Ivona Holbein (PBE)

Alle tomter må håndtere nedbør på en god måte slik at overvann ikke skader egen eller andres eiendommer. Med fortetting og oftere styrtregn vil vann på avveie skape problemer. Dette faktaarket gir en oversikt over mulige tiltak som gjør eiendommer både vakre og trygge og gjør nedbøren til en ressurs fremfor et problem. Bildene i dette faktaarket er i hovedsak fra et etablert boligområde på Grefsen i Oslo og viser aktuelle tiltak og eksempler på ettermontering.

Klima og tomtene endrer seg
I Oslo og mange andre byer skjer det en fortetting der tidligere vanngjennomtrekkelige (permeable) flater bygges igjen med tak, asfalt og belegningsstein. Vann fra tak er i noen tilfeller koblet til husets drenering som igjen er tilknyttet kommunens avløpsledninger i gata. I tillegg hugges trær og gresset erstattes med asfalt. Resultatet blir at mindre vann siger (infiltrerer) ned i grunnen eller fordampes via vegetasjonen. Nedbøren renner raskt av og havner i samme røystem som avløpsvann fra husene. Dette øker faren for at avløpsnettet ved kraftig regnvær fylles opp og forårsaker kjelleroversvømmelser (tilbakeslag gjennom sluk), forurensning av bekker og badeplasser (overløp) eller overvannsproblemer hos nærmeste nabo.

Alle kan gjøre noe
Det er stor variasjon på eiendommers muligheter til å håndtere overvann på en god måte. Ulike jordtyper har ulike infiltrasjonsevner; sand infiltrerer f.eks. bedre enn leire. Men sett hager med leirjord og litt majsjord på toppen kan holde tilbake en del nedbør dersom vannet fordeles utover plenen. Bratte tomter har raskere avrenning enn flate. På tomter med helling kan problemer med rask avrenning hindres ved å plassere busker og trær slik at vann samles rundt dem. På flatter med lite jordsmonn kan man lage regnbed med tårnmurer i stein rundt for midlertidig tilbakeholdelse. Tommelingsregelen er: Redusert avrenningshastighet gir hagen større mulighet til å bruke vannet som ressurs og gir mindre skade.

Foto øverst til venstre viser regnbed som mottar vann fra tak, og til høyre vises vanngjennomtrekkelig belegningsstein. Foto: B.C. Braskerud

Regnbed

Fin veileder laget av Asplan Viak

Oslo kommune

**BLÅGRØNNE
OVERVANNSLØSNINGER**

Fortelling av byen og mer stormregn gjør det nødvendig å håndtere overvann i egne boligområder. Forfatterne viser tekniske, arkitektoniske og mulige tiltak.

TESTEDE TILTAK

Januar 2016, versjon 1.1

Regnbed for lokal flomdemping

Forfattere: Bert Brækervold (Vann- og Avløpssektoren), Kim H. Paus (Asplan Viak)

Regnbed er et fleksibelt tiltak for lokal disponering av overvann. Anlegget fremstår som en beplantet forsenking i terrenget der vann lagres på overflaten og infiltrerer til grunnen eller overvannsanettet. Gjennom fordampning og reduksjon av avrenningen hindres skadelig oversvømmelse. Dette faktasheftet gjennomgår grunnprinsippene for utforming av regnbed basert på internasjonale og norske erfaringer av slike, og mulige fordelene og ulemper.

Et regnbed (eng. Rain garden og biosettel) er et LOD-tiltak (Lokal Overvannstopping), det hevetkollisjonen er å holde overvann tilbake helt eller delvis. Overvann kan komme fra bakke, gjerdeplaner, Pavede og vegger. Anlegget er utformet som en vegetert, hevetet forsenking i terrenget der vann holdes tilbake.

på regnbedoverflaten før de faller inn med grunnen til filtermediet. Et regnbed er ikke et transportør for overvann, her ikke et permanent vannspeil (som en våmørk), og har et rikt vegetert overflate. Figur 1 viser generell oppbygging av et regnbed.

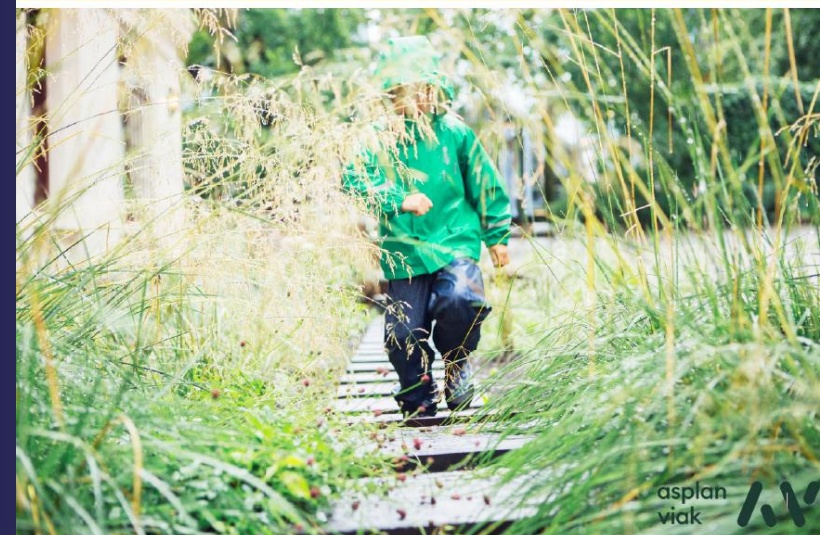
Figur 1. Regnbed på terreng, med uavhengig filtermediet og drenering.

asplan viak Vann- og avløpssektoren

Urbane regnbed

et FoU-arbeid av Janicke Ramfjord Egeberg, Kim Haukeland Paus, Taran Aanderaa, Anine Drageset, Mari Katrine Tvedten og Sigrid Amundsen

asplan viak

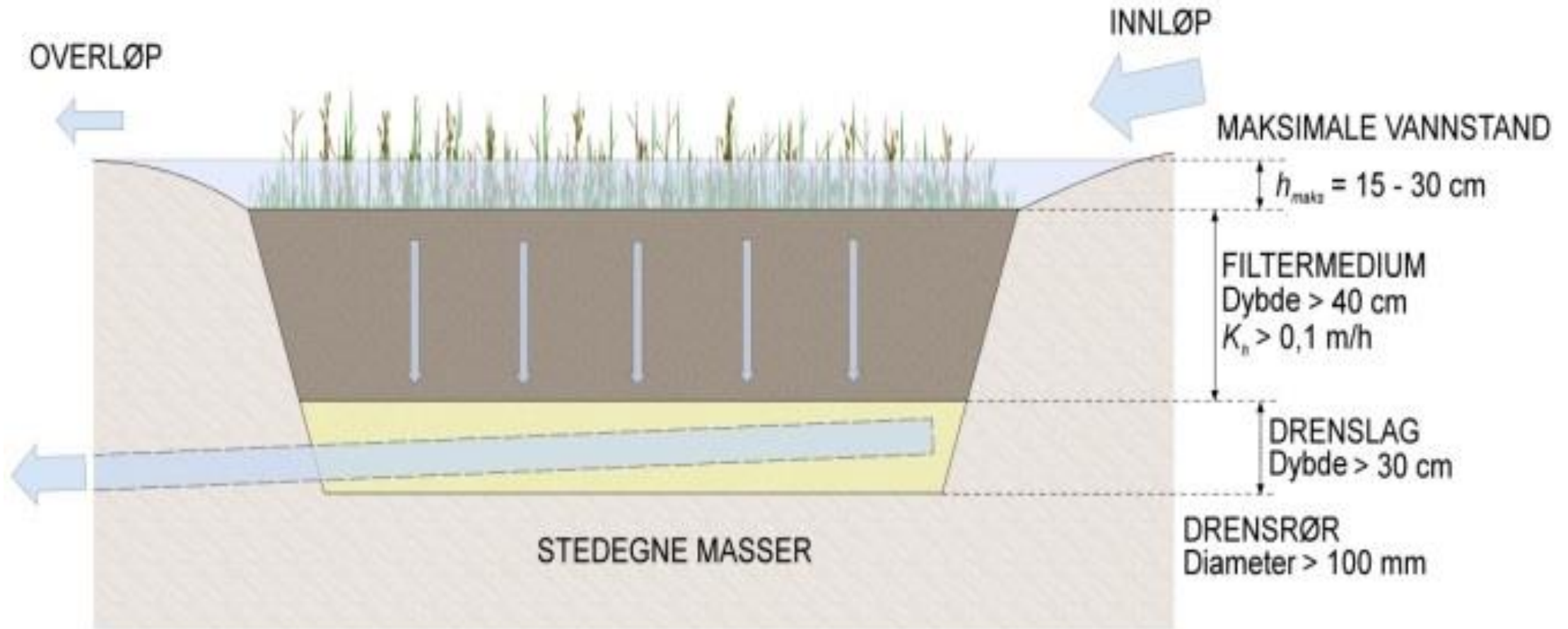
Raingarden i USA

Regnbed på leirjord må ofte dreneres

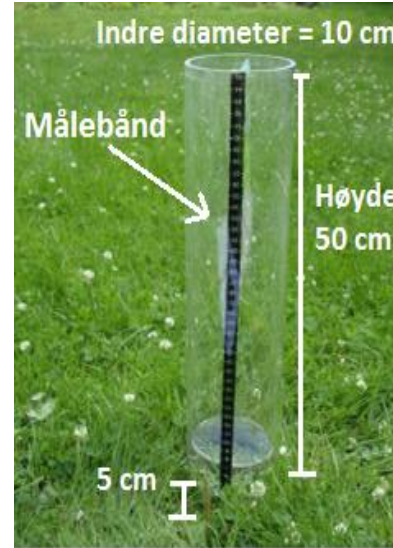
1. Kjenn nedbørfeltet, vannmengder og mulighet for infiltrasjon

Infiltrasjonsevne

1

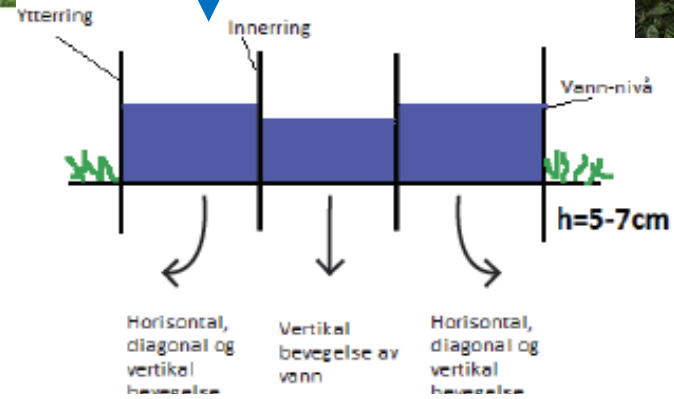
«Leire» hindrer ikke at åpen LOD kan brukes

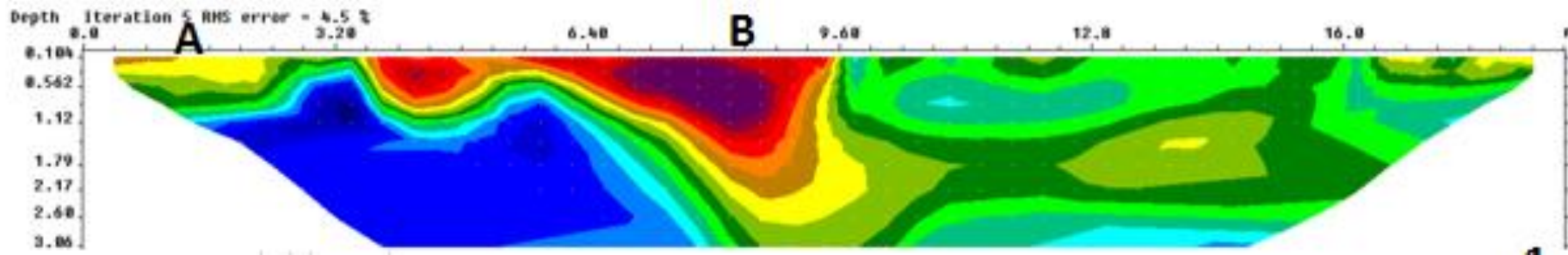
MPD måler

Mariotte infiltrometer

Dobbeltring

Infiltrasjonsevnen i urban jord er ofte svært heterogen. Infiltrasjonen er vanskelig å forutsi.

Måling av infiltrasjon for lokal overvannsdiskonering

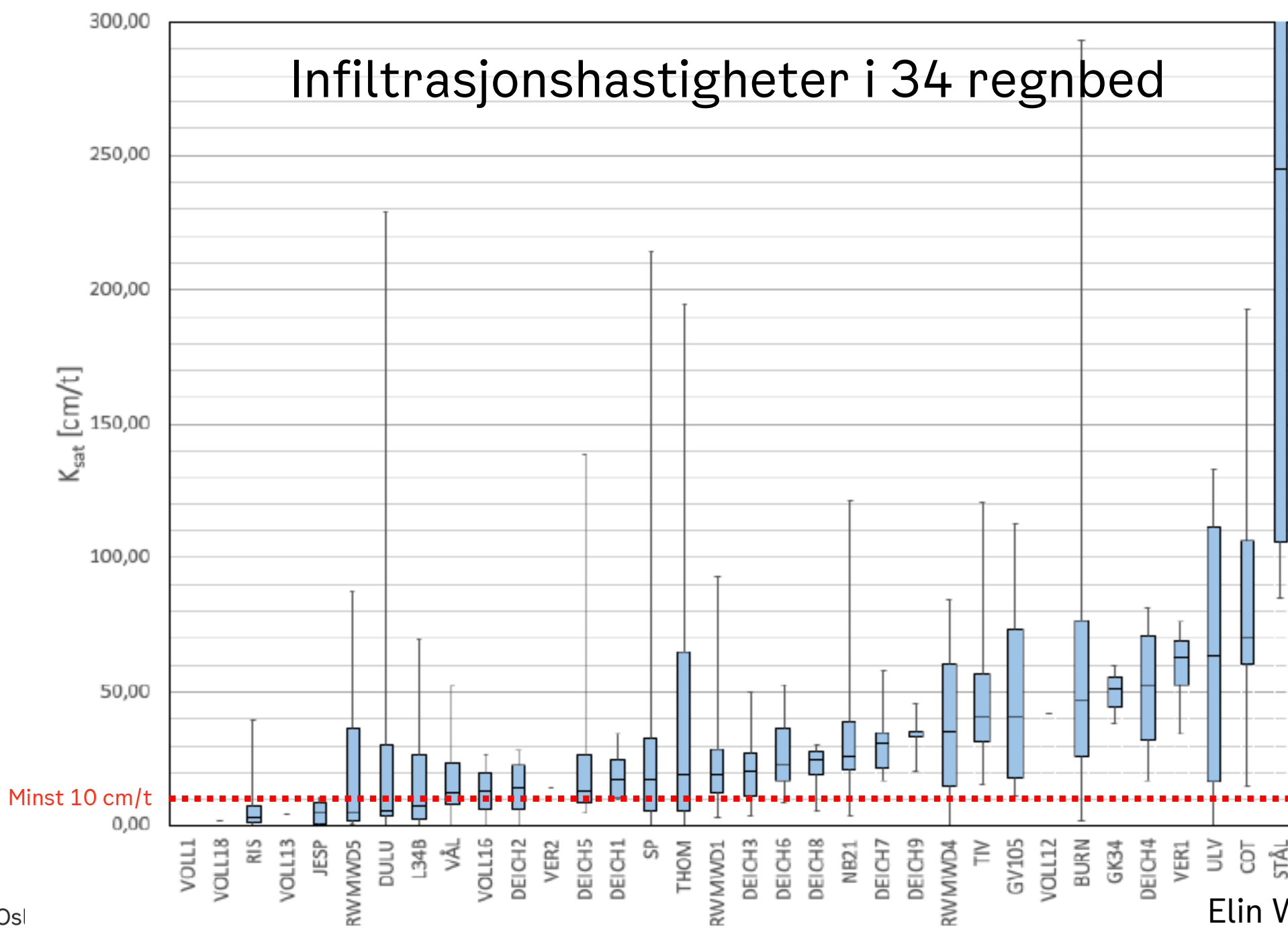
Infiltrasjon betyr at vann siver ned i grunnen. Det er en viktig prosess for å unngå overvannsmisler, synkende grunnvannstand og setningskader på bygg. Tradisjonelt brukte man tester der man målte vannnivået, noe som reduserte vannmengdene som infiltreres. Dette faktarket gjennomgår to metoder for hvordan infiltrasjon kan måles fra overflaten. Kunnskap om infiltrasjon vil bedre mulighetene for å disponere overvannet lokalt.

Elisabeth Solheim,
master NMBU

Infiltrasjonshastigheter i 34 regnbed

Måling av kapasiteten til å håndtere store vannmengder:

Oversvømmelse med vann fra brannbiler

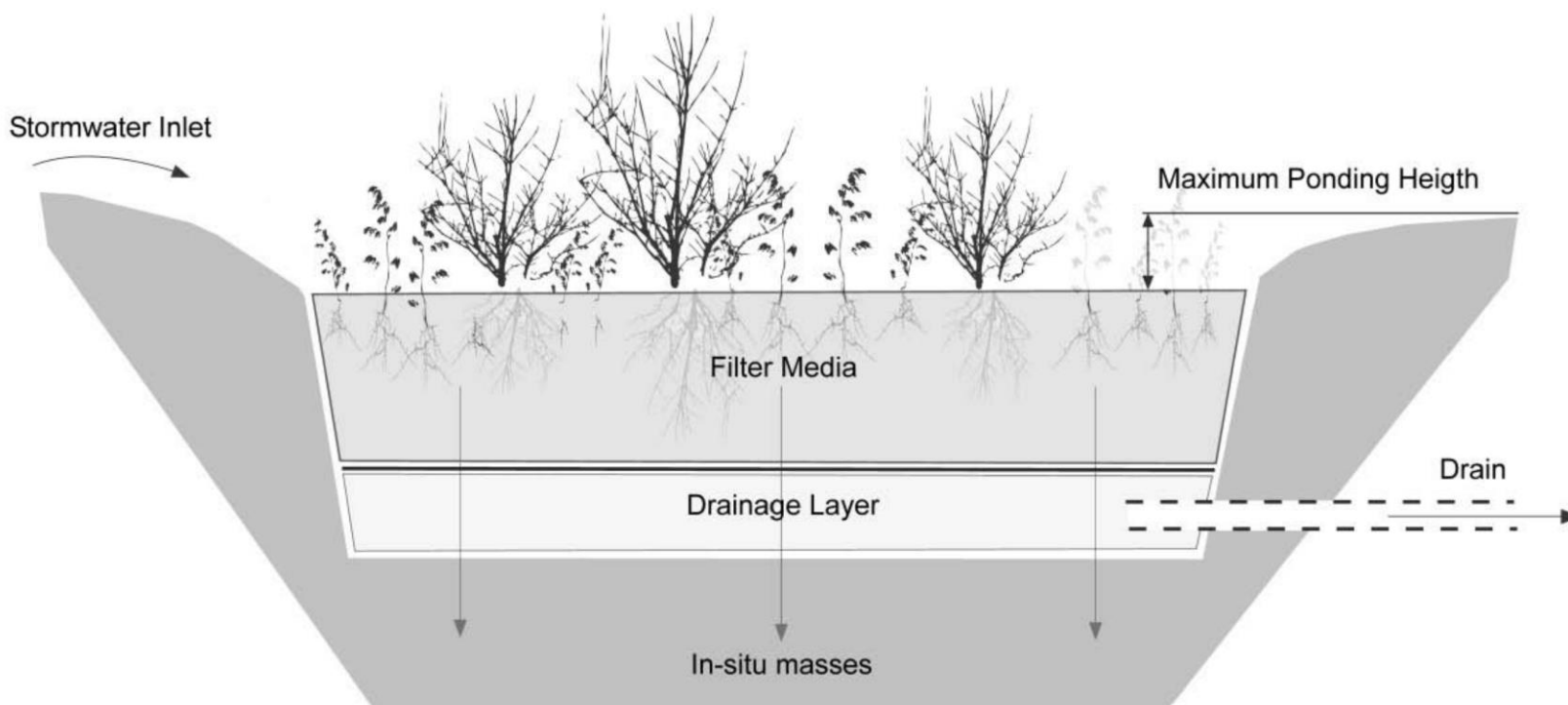
Oslo

Forslag til forbedringstiltak

2. Overflate må være flat om infiltrasjonen skal være høy

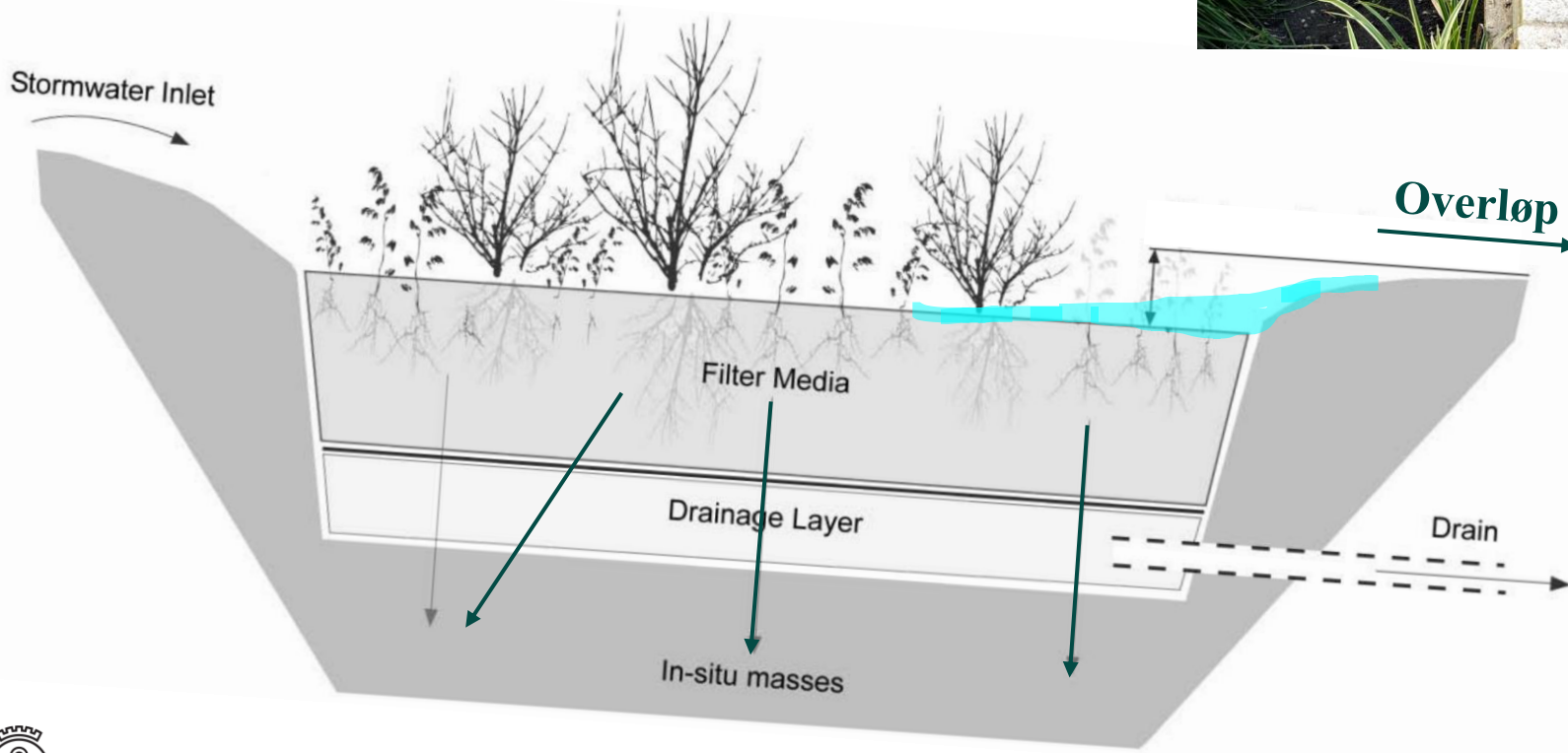
Observert skjev jordoverflate i regnbed 7

Forslag til forbedringstiltak

3. Overflata må være horisontal/vannrett for full utnyttelse av volumet

Observert skjev jordoverflate i regnbed 7

Innløpsordningen må fungere

4. Overvannet må nå fram til regnbedet

Innløpsløsninger i Deichmans gate

Renne som leder overvannet inn i regnbedet

Overvann direkte fra taknedløp til regnbed

Regnbed: beregning av størrelse - Pausformelen

$$A_{regnbed} = \frac{A_{felt} \cdot c \cdot P}{h_{maks} + K_h \cdot t_r}$$

$A_{regnbed}$ er regnbedets overflateareal [m²],

A_{felt} er nedbørsfeltets størrelse [m²],

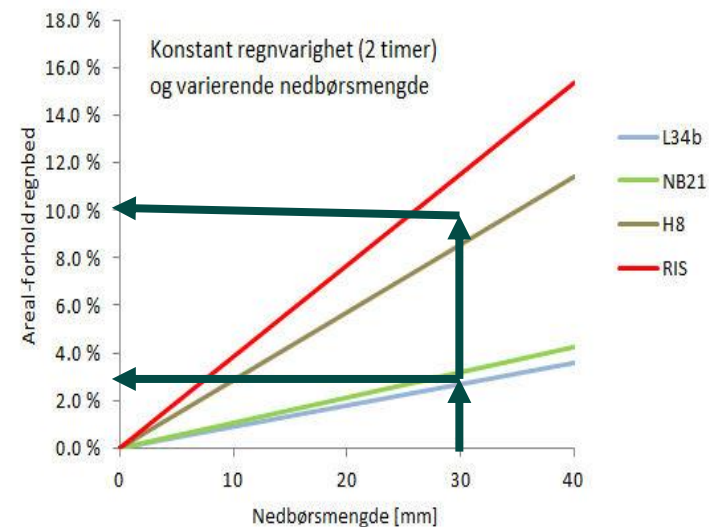
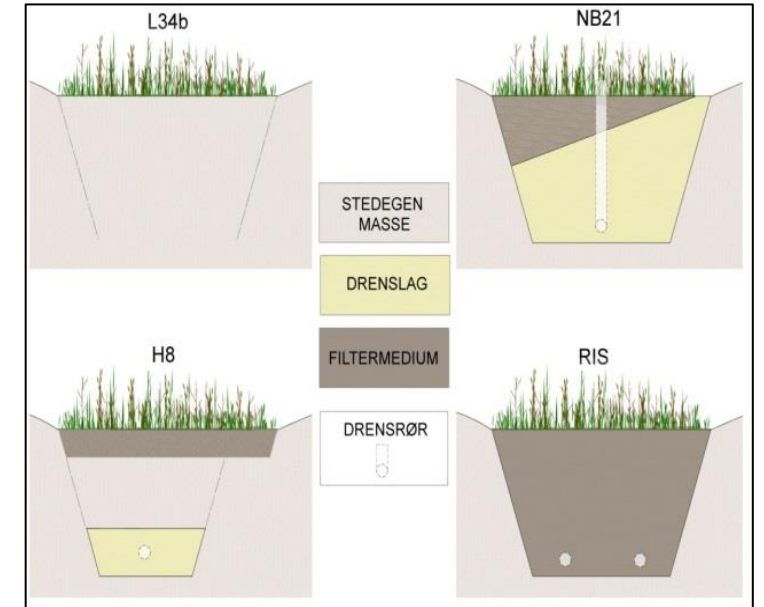
c er nedbørsfeltets gjennomsnittlig avrenningskoeffisient [-],

P er dimensjonerende nedbørsmengde [m],

h_{maks} er den maksimale vannstanden på overflaten før vannet går i overløp [m],

K_h er filtermediets mettede hydrauliske konduktivitet [m/t]

t_r er dimensjonerende varighet på tilrenningen til regnbedet [t]

5. Stor forskjell på arealbehovet avhengig av overflatevolum og infiltrasjonshastighet

På leirjord: legg drenering selv om den ikke kobles til avløpsnett

6. Ha alltid en plan B

7. Følg med under utførelsen

Regnbed som ble bygd 3 ganger =>

Anlegging

Oslo

Enklere drift og vedlikehold

8. Vurder nedbørfeltet. Sand, skrammel og skrot kan fanges i slamfeller. Her tas også energien i vannet. De må tømmes.

Grønne tak

Flere typer:

- Ekstensiv (tynne)
- Intensiv (takhager)
- Blågrønne (med vannlagring)

BLÅGRØNNE
OVERVANNSLØSNINGER

Forletting av byen og mer åpning gir det nødvendige å håndtere overvann i åpne løsninger. Faktorene er: lesteide, anlegg og mulige bruk.

TESTEDE TILTAK
Januar 2016, versjon 1.0

Grønne tak for flomdemping

Forfatter: Bent C. Bruknes (Vann- og avløpssetaten, Oslo Kommune)

Forletting av byen og utbygging av tettsteder øker andelen av tette flater i nedbørsfeltene. Tette flater øker avrenningen fordi muligheten for tilbakeholdningen av vann i jord og vegetasjon avtar. Bruk av vegetasjon på takene vil kunne erstatte noe av den tapte infiltrasjonen til grunn, og dempe avrenningen fra tak etter styrtregn. Grønne tak vil i tillegg være et supplement til byens grønnsstruktur og øke den estetiske opplevelsen og kvaliteten med å bo i by.

Grønne tak (eng. green roofs) er en oldgamlet teknologi i Norge. Takdekking med torv og gress går hundrevis av år tilbake i norsk byggeskikk. I moderne tid er det imidlertid utviklet nye taktyper, og vi deler i dag grønne vegetasjonsdekkte tak i to hovedgrupper:

Ekstensiv tak er ofte dominert av seddarter (bergplantefamilien), som dler mye tørke og næringsfattig jordvolum. Vekst til ekstensiv tak kan variere fra 20 kg m⁻² i sommerstid til 100 kg m⁻² på våk-mødet er opp til 10 cm. Voldkshølet er 10-15 cm høyde (foto 1-3).

Semi-intensiv tak kommer i en mellomstilling. Tykkelsen på vekstlaget er ofte 10-20 cm, og artsmangfoldet er større enn på ekstensiv tak. Torvakk tilhører denne gruppen.

Intensiv tak eller takhager, kan i prinsippet inneholde de fleste arter, og leverer mye stoff, slik som park- og hageanlegg på bakkenivå. Vekst varierer fra 240-900 kg m⁻² avhengig om heker og trær benyttes. Takhager vil i praksis kun anlegges på nybygg tilpasset bruk og vekt.

Foto 1. Rindbergsgapp. Seien er utvortilskilt planer.

Vann- og avløpssetaten

Oslo

Forslag til strategi for grønne tak og fasader

Bakgrunnsdel - faglig grunnlag
Høringsutkast 4.11.2020

Kjelleren byen B2, foto: Erik Eijlen

Grønne ekstensive tak

Fordampet vann i snitt over året: 25%

Demping av kraftig nedbør ca 50 %

Tykkelse 4-7 cm

2019

Foto: Jostein Thørvaldsen, Asplan Viak

Vega scene - Oslo

Blå-grønt tak med sjelden vegetasjonen fra Oslofjorden

Foto: Ase Holte, Asplan Viak

Foto: Ase Holte, Asplan Viak

Foto: Ase Holte, Asplan Viak

Foto: Ase Holte, Asplan Viak

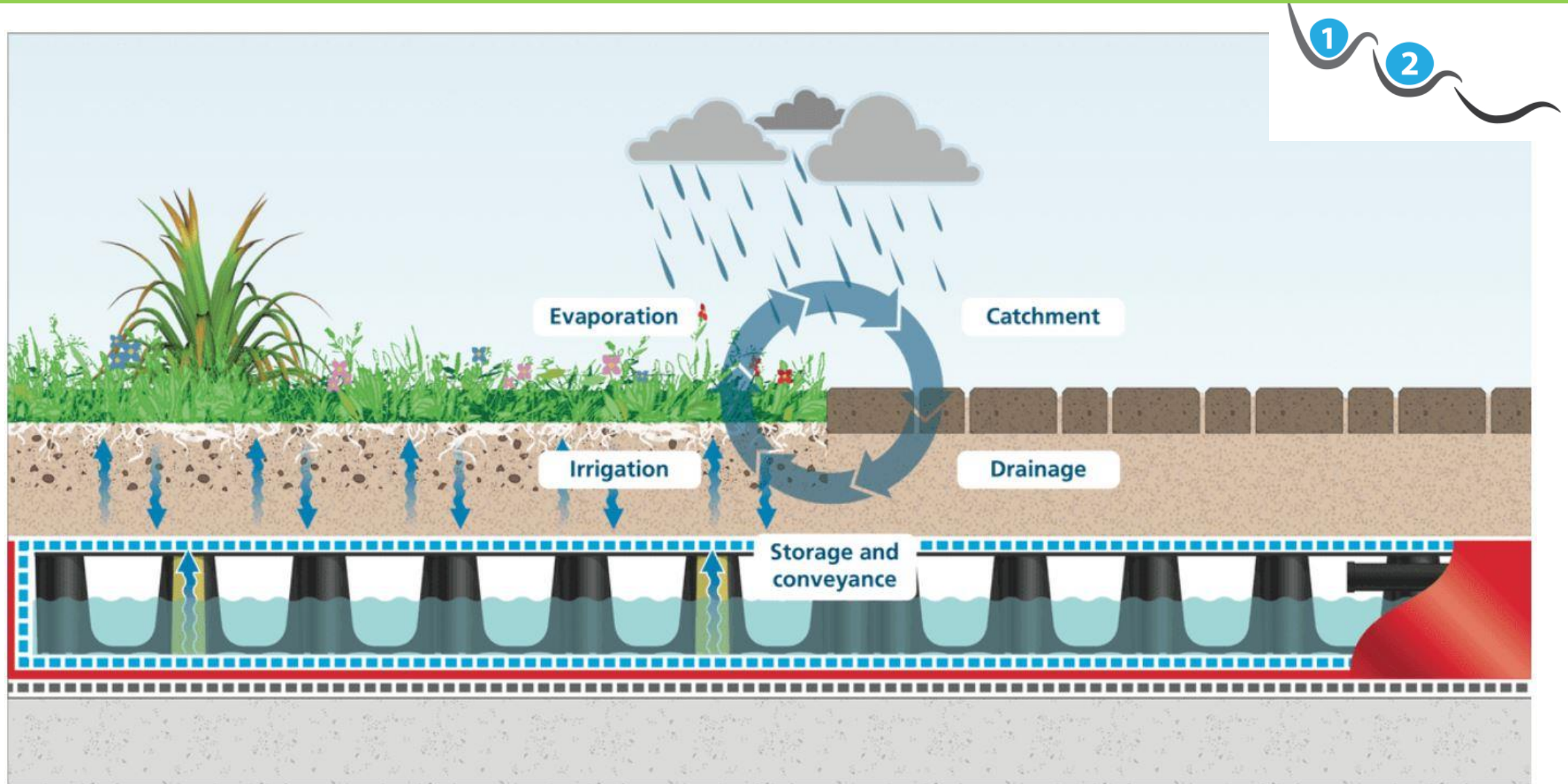
Oslo

Tykkelse 15-40 cm

Slide fra Rune Skeie, AsplanViak

Blå-grønne vegetasjonsdekkede tak

Pimpstein/lavastein og Leca er også aktuelle dreneringssystemer

Blå-grønne vegetasjonsdekkede tak

Modellert avrenning

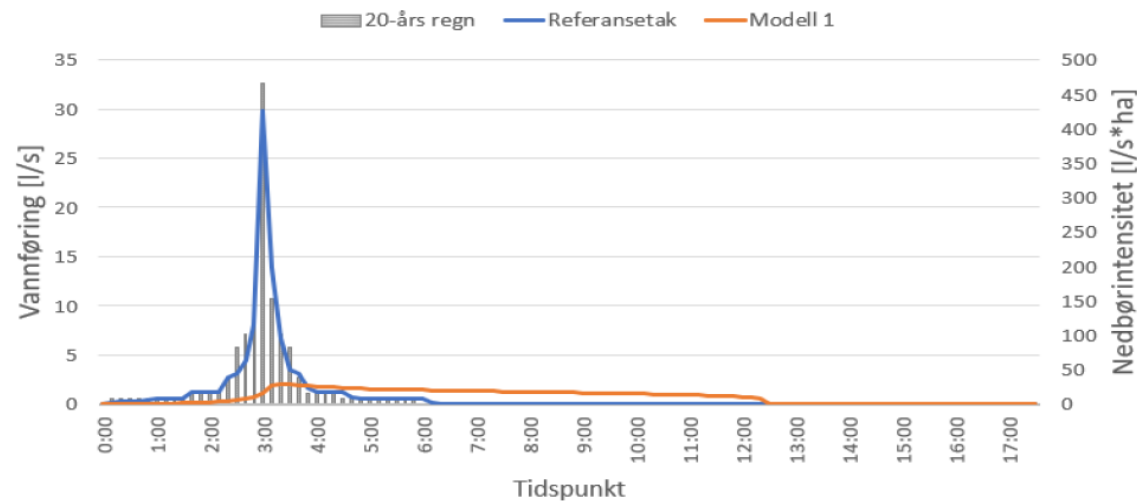
Snitt av 11 års nedbør på Blindern gav

- 34% fordamping fra blågrønt tak
- 25% fordamping fra grønt tak

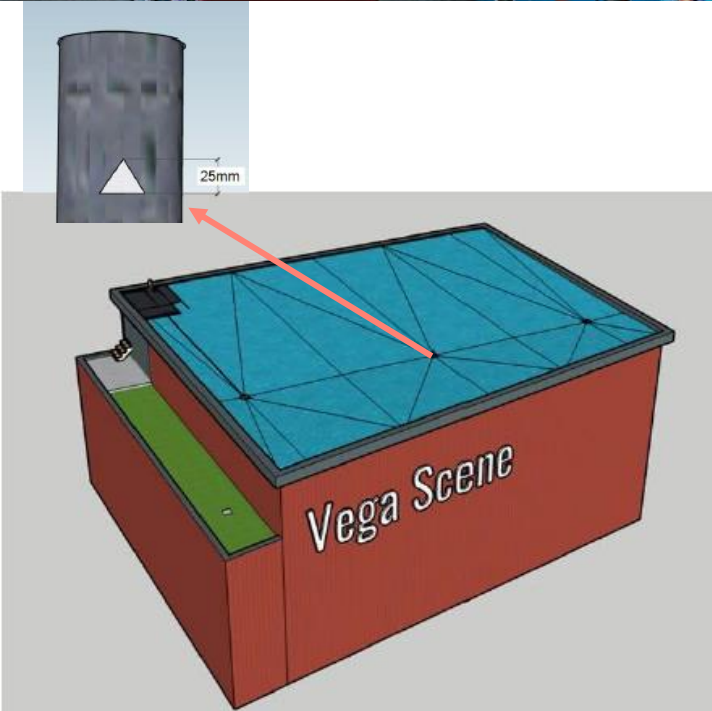
5. Stor forskjell på arealbehovet avhengig av oppbygging

	Totalnedbør [mm]	Totalavrenning [mm]	Volum-avrenningskoeffisient [-]
15-40 cm Blågrønt tak	9388,2	6231,1	0,664
10-15 cm Grønt tak	9388,2	7010,7	0,747
Midlere	9388,2	6340,8	0,675

AVRENNINGSKURVER FREMTIDENS 20-ÅRS REGN

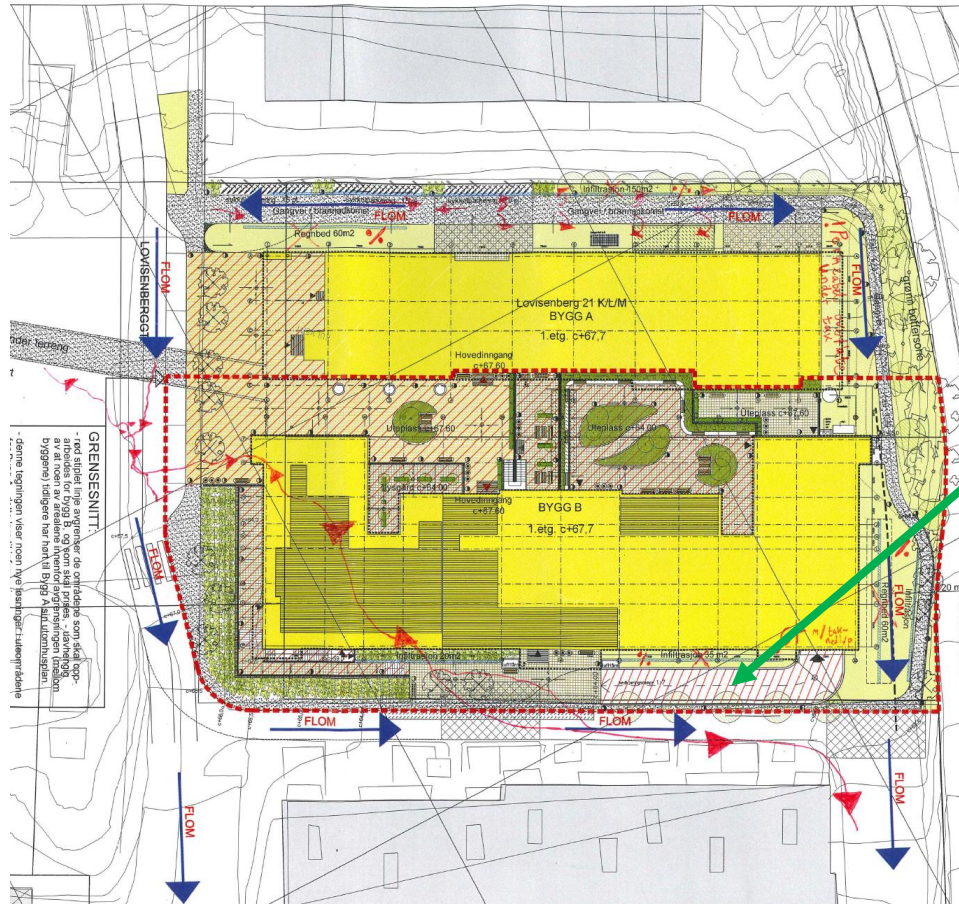

Sammenlignet avrenning **sort/vanlig tak** mot **Vega scenetaket** gav 95% demping fra det blågrønne taket

Grønt tak på sykehus

Fiberduk holder mer fuktighet

9. Følg oppskriften for montering, stell de første 2 åra

Frakoble taknedløp

Oslo kommune

BLÅGRØNNE
OVERVANNSLØSNINGER

Forletting av byen og mer styrtegn gjør det nødvendig å håndtere overvann i åpne løsninger. Faktaarket viser testede, anlagte og mulige tiltak.

Hus med 2 frakoblede takrenner

ANLAGTE TILTAK

Mai 2016, versjon 1.1

FLOMDEMPING I SMÅ NEDBØRFELT

FRAKOBLING AV TAKNEDLØP

Forfattere: Bent C. Braskerud og Arne Maria Pilsberg, Vann- og avløpssetaten og Ole Petter Skallebakke, Fredrikstad kommune.

Hvis du har bolig der tak- og overflatevann føres inn på eiendommens avløpsrør eller drenering, kan kjelleroversvømmelser oppstå hos deg eller i nabolaget. Avløpsrøra er ikke beregnet på håndtering av styrtregn. Røra blir fort fylt opp av tak- og overflatevann og vil ikke kunne føre bort avløpsvannet fra boligen. Takvann kan også føre til at urensset kloakk føres til vassdrag og badestrender. Dette faktaarket beskriver frakobling av taknedløp, og mulige fordeler og ulemper ved tiltaket når vannet føres ut på overflaten.

Håndtering av tak- og overflatevann
Hovedregelen i Oslo kommune har vært og er at abonnentene ikke skal føre tak- og overflatevann inn på avløpsnett. Dette fremgår av abonnementsbetingelser ved tilknytning til kommunens vann- og avløpsledninger (avløpsrør), innført i «Sanitærreglementet for Oslo»:

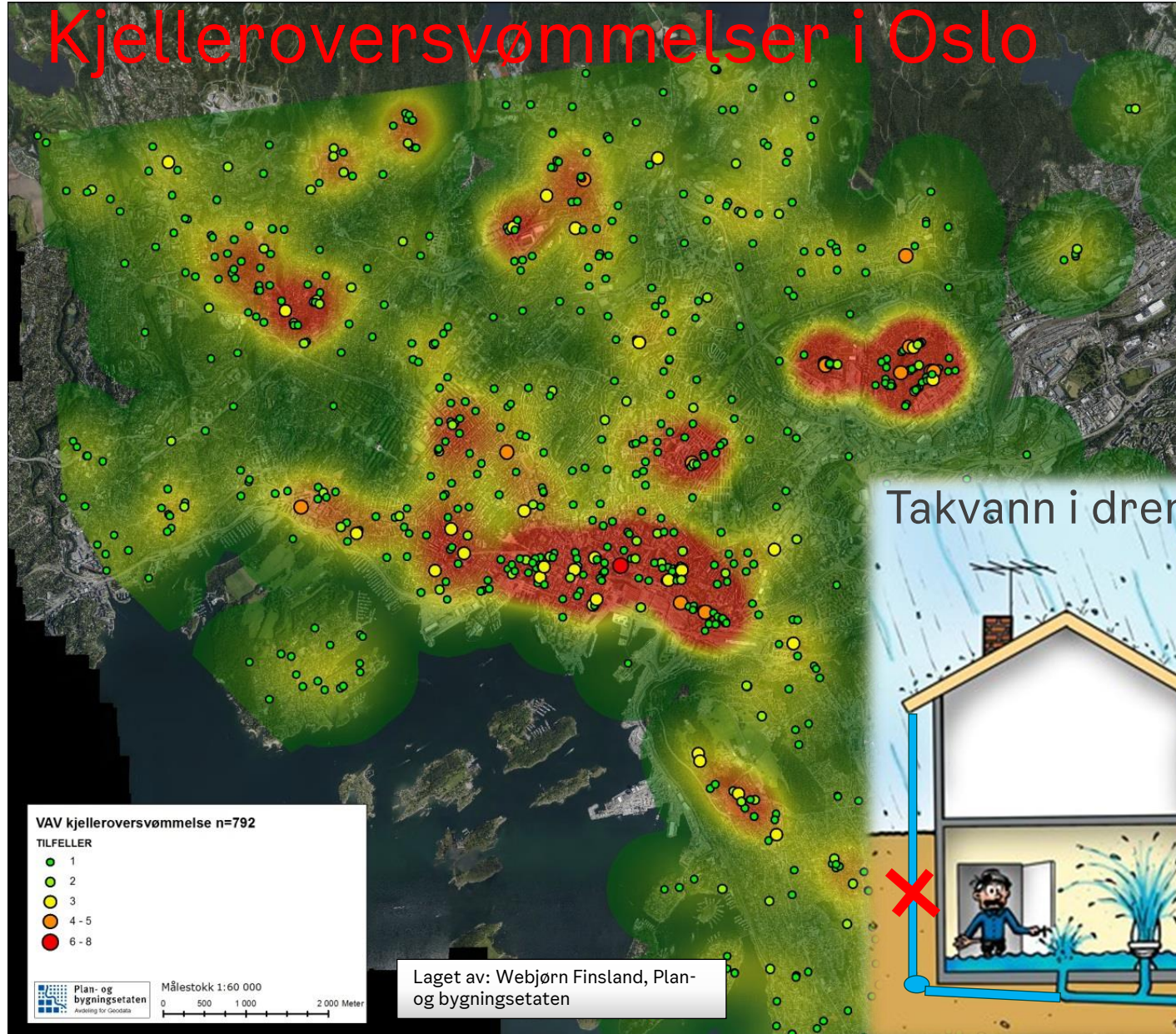
«Takkvann og overflatevann skal som hovedregel infiltreres i grunnen eller fordroyes, og må derfor ikke tilføres kommunens ledninger uten avtale med Vann- og avløpssetaten». Dette er også i tråd med Oslo kommunes strategi for overvannshåndtering som ble vedtatt enstemmig av Oslo bystyre den 5. februar 2014.

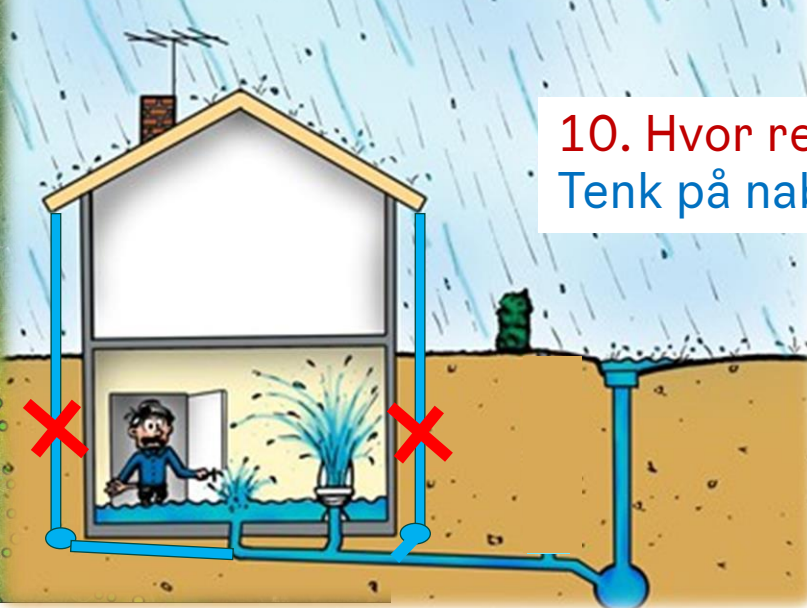
Bilde 1: Frakobling av taknedløp kaster vannet ut på plassen og reduserer muligheten for oversvømmelse av kjeller.

Kjelleroversvømmelser i Oslo

Takvann i drenering = problemer

10. Hvor renner vannet?
Tenk på naboen

Vadi, flomveier og andre måter å flytte vann

Oslo kommune

BLÅGRØNNE OVERVANNSLØSNINGER

Forletting av byen og mer styrtegn gjør det nødvendig å håndtere overvann i åpne løsninger. Faktaseriene viser testede, anlagte og mulige tiltak.

ANLAGTE TILTAK

Januar 2016, versjon 1.0

Vadi - byens grønne vannveier

Forfattere: Søren Gabriel (Orbicon), Louise Fjell (SLA)

Vadier utformes som en grønn grøft og kan ivareta alle trinn i 3-trinnsstrategien. Mindre regn fra det tilstøtende nedbørsfeltet infiltreres, kraftigere regn fordroyes og ekstrem regn avledes trygt på overflaten. Ved infiltrasjon skjer en effektiv rensing av vannet. Vadier kan utformes og tilpasses som byromselementer med estetisk og biologisk verdi både i grønne områder og langs veier.

Vadiens funksjon

Vadier (eng.: swales) utformes som grønne grøfter som kan håndtere regnvann fra alle typer av overflater. For normale nedbørshendelser fungerer vadien som et lokalt grønt infiltrasjonsanlegg, hvor regnvann forsinkes inntil det infiltreres gjennom det øverste jordlaget. Rensingen av regnvannet skjer ved nedsving gjennom grunnen, hvor jorden virker som et filter som holder partikler og miljøgifter tilbake. Vegetasjonen i vadien er med på å sikre infiltrasjonsevnen og den biologiske aktiviteten som nedbryter olje og andre organiske forurensninger.

Eksempler på vadier til håndtering av veivann i skrånende terreng. Overfallkanterne sikrer at vannet under normal regn infiltreres og strømmen ført på overflaten i forbindelse med ekstrem nedbør. Hannover, Tyskland. Foto: Orbicon

SLA
SINTEFORSKING I LANDSINNE

ORBICON

3

Mylskerudveien

Mylskerudveien 20

Krysset mellom Mylskerudveien og Vestbrøytt - Orange piler er flomveier følge kartet. Blå piler er forslag til nye flomveier. - IMG_0072

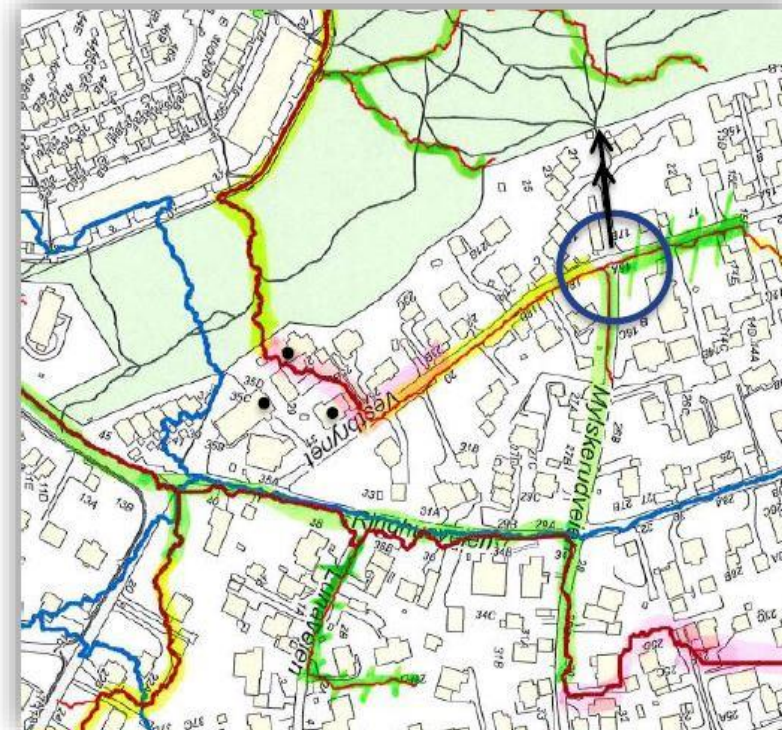
Mylskerudveien - blå pil er forslag til nye flomveier - IMG_0071

Mylskerudveien - blå pil er forslag til flomveier som strømmer inn i det grønne - IMG_0070

Endring av flomvei ?

- Bilde 1: Teoretisk flomvei vs. Foreslått flomvei
- Bilde 2: Veiutforming!
- Bilde 3: Forslag til ny flomvei som strømmer inn i det grønne

Kan forebygge problemer nedstrøms

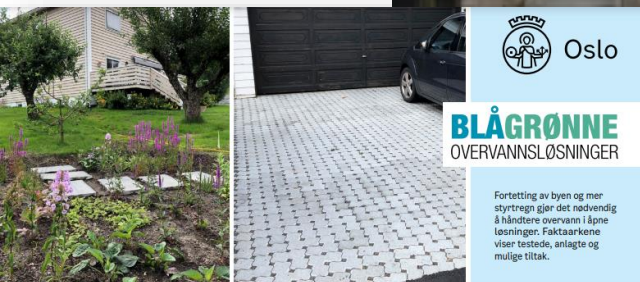
- Sikker
- Usikker
- Uegnet

11. Når det bøtter ned. Hvor skal vannet renne?

Hvor renner vannet - flomvei på privat grunn

Oslo

BLÅGRØNNE OVERVANNSLØSNINGER

Fortetting av byen og mer styrtregn gjør det nødvendig å håndtere overvann i åpne løsninger. Faktaarkene viser testede, anlagte og mulige tiltak.

ANLAGTE TILTAK

Januar 2022, versjon 1.0

Grefsen – overvannstiltak i småhusbebyggelse

Forfattere: Bent C. Braskerud (VAV) og Yvona Holbein (PBE)

Alle tomter må håndtere nedbør på en god måte slik at overvann ikke skader egen eller andres eiendommer. Med fortetting og oftere styrtregn vil vann på avveie skape problemer. Dette faktaarket gir en oversikt over mulige tiltak som gjør eiendommer både vakre og trygge og gjør nedbøren til en ressurs fremfor et problem. Bildene i dette faktaarket er i hovedsak fra et etablert boligområde på Grefsen i Oslo og viser aktuelle tiltak og eksempler på ettermontering.

Klima og tomtene endrer seg

I Oslo og mange andre byer skjer det en fortetting der tidligere vanngjennomtrengelige (permeable) flater bygges igjen med tak, asfalt og belegningsstein. Vann fra tak er i noen tilfeller koblet til husets drenering som igjen er tilknyttet kommunenes avløpsledninger i gata. I tillegg hugges trær og gresset erstattes med asfalt. Resultatet blir at mindre vann siger (infiltrerer) ned i grunnen eller fordampes via vegetasjonen. Nedbøren renner raskt av og havner i samme rørsystem som avløpsvann fra husene. Dette øker faren for at avløpsnett ved kraftig regnvær fylles opp og forårsaker kjelleroversvømmelser (tilbakeslag gjennom sluk), forurenning av bekker og badeplasser (overløp) eller overvannsproblemer hos nærmeste nabo.

Alle kan gjøre noe

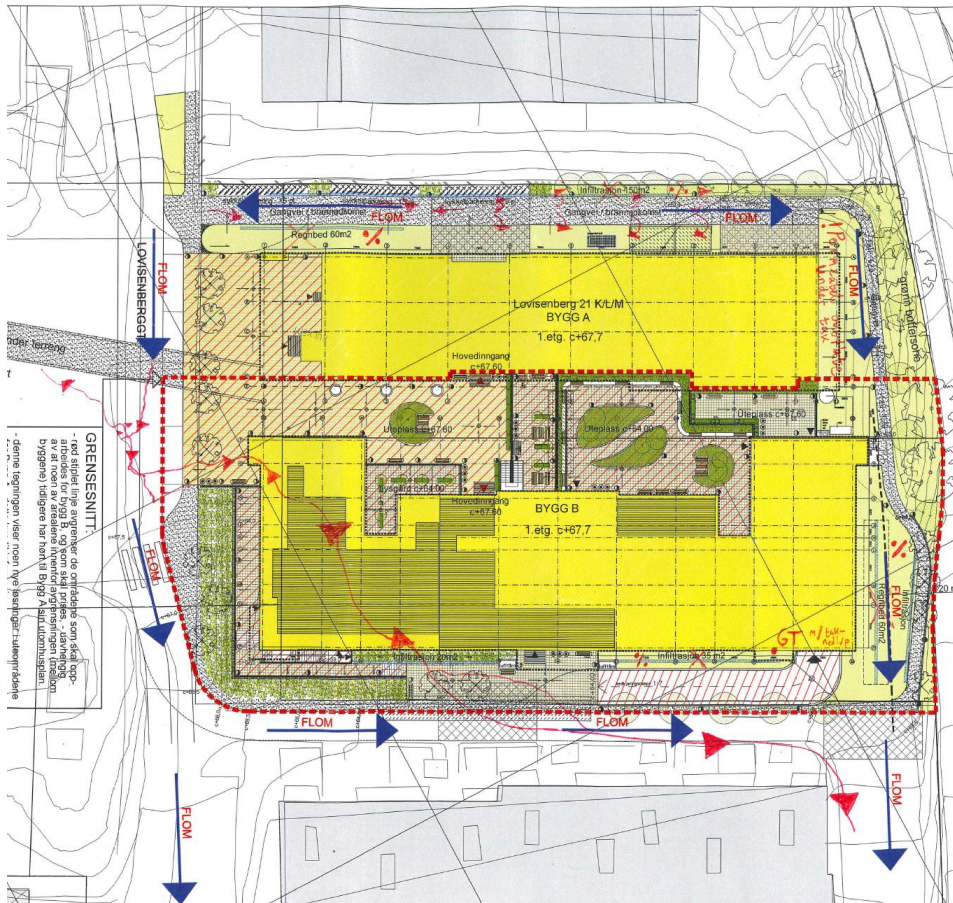
Det er stor variasjon på eiendommers muligheter til å håndtere overvann på en god måte. Ulke jordtyper har ulik infiltrasjonsevne; sand infiltrerer f.eks. bedre enn leire. Men selv hager med leirjord og litt mørdord på toppen kan holde tilbake en del nedbør dersom vannet fordeles utover plenen. Bratte tomter har raskere avrenning enn flate. På tomter med helling kan problemer med rask avrenning hindres ved å plassere busker og trær slik at vann samlles rundt dem. På fjelltomter med lite jordsmonn kan man lage regnbred med tørrmurer i stein rundt for midlertidig tilbakeholdelse. Tømmefingerregelen er: Redusert avrenningshastighet gir hagen større mulighet til å bruke vannet som ressurs og gir mindre skade.

Foto øverst til venstre viser regnbred som mottar vann fra tak, og til høyre vises vanngjennomtrengelig belegningsstein.
Foto: B.C. Braskerud

Flomvei inn i sykehus

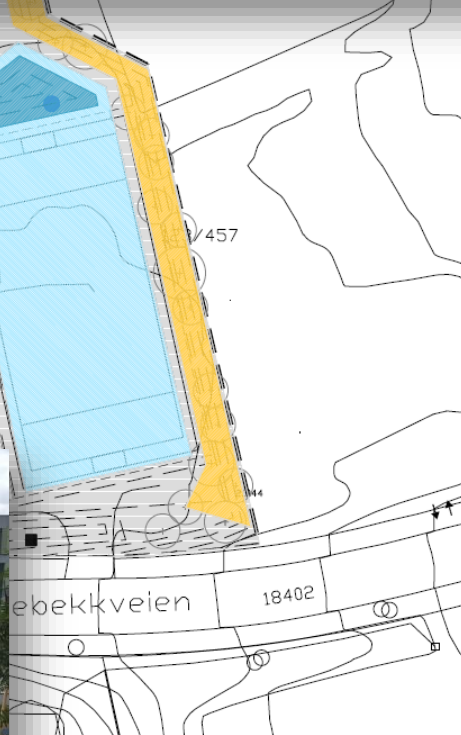
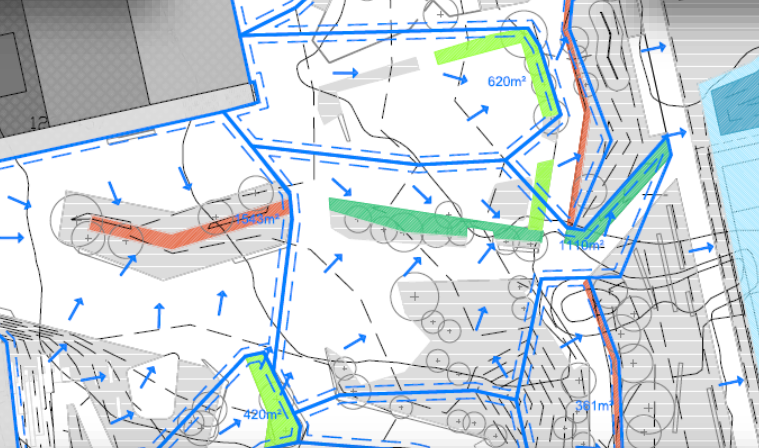
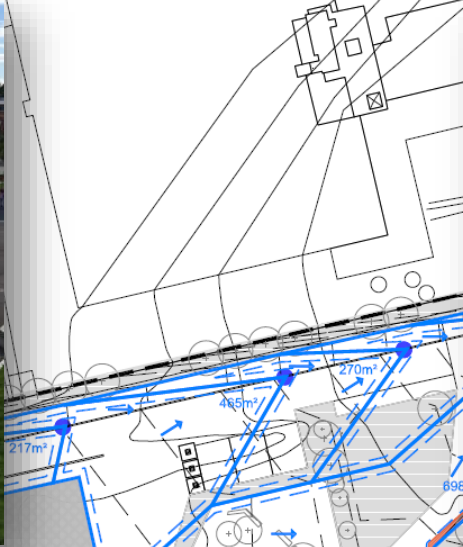

12. NB: Feil på overflata kan fixes!

Skisse: Røde piler dagens flomvei. Blå piler er planlagte

Fra plan til virkelighet

Oslo

Alt går midlertidig ikke etter planen

Anine Drageset

Fra plan til ferdigstilling:
Case studie med evaluering av
overvannsløsningene for
17 byggesaker i Oslo

Trondheim, februar 2018

Prosjektoppgave i VA-teknikk ved NTNU
Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet
Fakultet for ingeniervitenskap
Institutt for bygg- og miljøteknikk

 NTNU
Kunnskap for en bedre verden

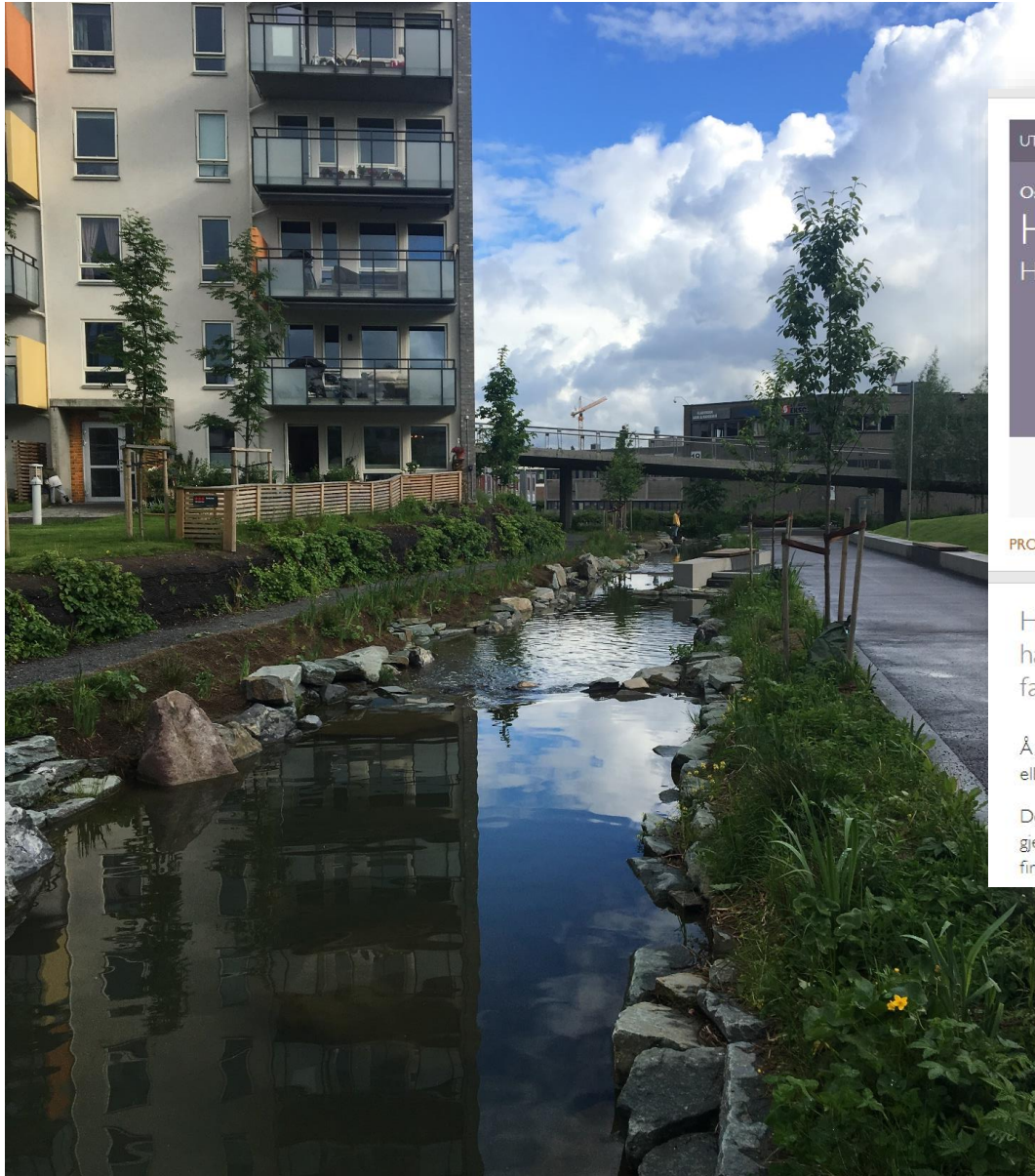

Oslo

12. NB: Feil på overflata kan fixes!
Det gir en trygghet.

Vannet trengs på overflata ikke i avløpsrøra

UTSOLGT

Oslo / Ensjø

HOVINBEKKEN II

HERLIG MILJØ FOR ALLE

UTSOLGT ?

PROSJEKTET BILDER BYGGEPLASSEN

Architectural rendering of the Hovinbekken II apartment complex, showing modern multi-story buildings with balconies and a landscaped area with greenery and a stream.

Hovinbekken II er det andre av tre boligprosjekter som JM har utviklet i Ensjøbyen. Her har vi ferdigstilt 74 familievennlige leiligheter med trivelige grøntområder.

Å velge familiebolig er ikke lett. Skal vi bo urbant eller landlig? Ha kort vei til jobb, eller nok av tumleplass for ungene? Ja, takk, begge deler!

Det samme tenkte vi i JM da vi planla Hovinbekken. Leilighetene leveres med gjennomgående god standard og store balkonger eller terrasser. Parkeringskjeller finner dere rett under byggene med heis rett opp i etasjene.

Site plan map of the Hovinbekken II project, showing the layout of the buildings and surrounding area.

SKRIV UT

1/2

FAKTA OM PROSJEKTET

KOMMUNE: OSLO

OMRÅDE: ENSJØ

ANTALL ROM: 2 - 5

AREAL: 42 - 137 KVM

BOLIGTYPE: LEILIGHET

ADRESSE: HOVINVEIEN 45
0576 OSLO

STATUS: UTSOLGT

FERDIGSTILLELSE: INNFLYTTINGSKLAR

Vann er populært

Spørsmål til erfaringene?

- ▶ 1. Kjenn nedbørfeltet/tomta, vannmengder og mulighet for infiltrasjon
- ▶ 2 og 3. Flat og horisontal overflate infiltrasjon testes med MPD-måler
- ▶ 4. Overvannet må renne inn i tiltaket
- ▶ 5. Nødvendig størrelse på tiltaket avhenger av måten det lages på
- ▶ 6. Ha alltid en plan B
- ▶ 7. Følg med under anlegging
- ▶ 8. Tenk drift: Bruk slamfeller som energidreper og søppelkasse
- ▶ 9. Følg oppskriften for montering

Regnbed i enden av en vadi

- ▶ 10. Taknedløp: Hvor renner vannet? Tenk på naboen.
- ▶ 11. Når det bøtter ned; hvor skal vannet renne?
- ▶ 12. Feil på overflata kan fixes 😊

Velkommen til neste
#naturbasertzone **2. juni 2022:**

Organisering av elverestauring: forslag for Alnaelva i Oslo

(Ingrid Nesheim og Ingvild Furuseth, NIVA)

Om naturbasert sone:

- Inviterte foredragsholdere fra forskning og forvaltning m.m.
- Cirka en gang i måneden, torsdager kl.11.00-11:45
- Oversikt, påmelding og opptak: <https://www.niva.no/nbs>

Har du ønsker til tema eller andre innspill: nbs@niva.no

